

Наш Лемко

РІК II.

Ч. 12 (36)

Львів, 15-го червня 1935

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Руська 18. Тель. 257-90

NASZ LEMKO, LWOW, RUSKA 18.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1— зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1½ ам. дол. або рівновартість.

Помер Андрій Чайковський

В Коломиї дня 2-го червня ц. ц. помер д-р Андрій Чайковський, відомий письменник і суспільний діяч. Його історичні й побутові народні оповідання („Побратими“, „До слави“, „На уходах“, „З татарської неволи“, „За сестрою“, „Козацька помста“, „Олюнка“, „В чужім гнізді“ та багато інших)—це неоцінені скарби до поширення твердої служби рідному Українському Народові.

Помер в 78 році життя. Похонини бл. п. д-ра Андрія Чайковського відбулися в Коломиї у вівторок, дня 4-го червня ц. р.

Клонимо голову перед його заслугами. Земля пером Подвижникові визвольницького походу Галицьких Українців!

Не забувають про наші українські діти

Вписуємо в дальшу чергу жертводавців на „Дзвіночок“ для української дитини добродія **Івана Гойсана** з Франції, що прислав ціло річну передплату на „Дзвіночок“ для Парані Гойсан д. Насті в Карликові. Щиро дякуємо Іванові Гойсанові та бажаємо йому гарних успіхів у Франції в імені малої сестриниці.

Хто черговий? Не зволікайте, посилайте **два злоти** на „Дзвіночок“, Львів, Руська ч. 18.

Добрі відсотки

Найбільшу певність,

Інтересний інтерес,

Спокійну голову,

Тривке опроцентування,

Естетичну книжечку,

Резерву на старість

будете мати —

складаючи свої ощадности в

Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська 18

Читачі „Української Преси“ в селі Сивів. Сидить з газетою в руці Олександр Кіляр, Петро Тимець, Михайло Новицький; стоїть перший зліва Михайло Преда. На першому плані Андрій Вацлавський та Петро Судомир.

ЮГАСЯ ФІЛЬ.

ДОЛЯ.

Ворон крича,
У сиві крила грає.
Стелить журу...
Скільки зуби...
Стадом чорним пролітає.
Шум дерева розгубили,
Поставали нагі, босі.
Й рознесли по дорозі
Листя вітри шумотливі.

На далекі, лисі поля

Йде наказами писати

Наша доля...

По русявих косах —

Калин-ягід — розповився;

Шнур коралів у багрянці

Узори зачіпився.

Дужі руки доля несе:

Розгортала ними сльози,

І хоч злого мрію стеле —

Грудь присіли гайворони.

Аж до шпунту

Доносять нам, що в Бересті, новосандецького повіту, опечатала поліція останню в околиці **читальню „Просвіти“**, знову в Полянах коло Грибова опечатала у бувшого учителя Гавриїла Мерени — його власну приватну бібліотеку, бо мав позичати з неї людям книжки до читання. Добрі та цензурні книжки вільно кожному мати в своїй хаті, можна теж випозичувати, бо книжка на це призначена у всіх культурних народів, щоб з її черпати науку і свідомість.

Якщо опечатають приватну книгозбірню, слід тоді жадати в старостві вияснення — на якій підставі опечатають приватні книжки, що є дозволені владою, та судовою дорогою доходить висвітлення правди.

Вкінці подаємо до відома всім, що кожний часопис, шануючий себе та свій народ — не поміщує ніколи таких писань, де без причини подавав би неправдиві, оклеветуючі вістки про якесь село, або деяку людину, Пресова устава каже, що вразі поміщення такої вістки, має право домагатися кожний, що безпідставно порушено його честь, щоб відповідна газета помістила на тому самому місці відклик під судовим примусом. На це є відповідальні редактори, щоб дбати про правдивість того, про що часопис пише.

Посмертна згадка

В неділю, дня 2-го червня ц. р. відбувся у **Фолюші** п. Ясло, великий похорон бл. п. **Семена Рака**, передплатника „Нашого Лемка“ Помер на грудну недугу в 56 році життя. Був дуже працюючий і при камінних роботах в поросі знищив собі здоров'я. Полищив вдову та кількох дітей. Вічна йому Пам'ять!

Примітка: Покійний Семен Рак був вуйком Захара Рака в Америці, який багато там причинився до поширення „Нашого Лемка“. З причини смерті складаємо йому щире співчуття.

Редакція

Поширюйте „Нашого Лемка“

Прояснилося..!

Як я зумру, жить не буду!
Паліночку п'ять не буду —
Паліночка горка вода,
Як я зумру — велька шкода —
(„співанки“ при повороті над раном
з коршми до хати.)

До Головної Ради Українського Протиялькогольного Т-ва „Відродження“ у Львові.

На тамошнє цінне письмо відповідаю, що слідує:

Клич, який основники Т-ва „Відродження“ кинули серед нашого народу уважаю за дуже хосенний і на часі, бо ідея „Відродження“ в дійсності може відродити й піднести під кожним оглядом нашу суспільність. З тою прекрасною ідеєю й цілями товариства я вповні солідаризуюся й бажаю її як найкращого розвитку. Одначе кольпортувати на терені тут. Апостолької Адміністрації брошурок і лютючок, виданих Т-ом „Відродження“ уважаю недоцільним, а навіть шкідливим під кожним оглядом, а найбільше під оглядом церковним і релігійним.

Одначе до Лемка з ідеєю Відродження можна підійти не брошурами, в яких не чуєся термін русин й руський, але брошурами з задержанням історичного терміну русин, руський, якого Лемко не дасть собі за нічо в світі вирвати.

Якщо Хвальне Товариство хоче свою діяльність пошири також й на Лемківщину, то зволить перед тим постаратися о видання брошурок спеціально для Лемків, згідних з ідеологією лемківською, а се найлекше можна буде осягнути в порозумінюся з Товариством ім. Михаїла Качковського, якого між іншим є девіза поширювати тверезість й ошадність серед нашої суспільности.

Бажаючи Товариству якнайкращих успіхів, позістаю з християнським привітом.

Апостольський Адміністратор
Лемківщини в Риманові-Здрою
Др. В. Масьцюх.

Замітка: Наводимо в цілости за Українським „Відродженням“ у Львові, вул. Чарнецького ч. 26. — „Голоси наших читачів“ ст. 68 число 5—6.

Тож прояснився св'т, бо начальний Достойник греко-католицької церкви на Лемківщині повідає, що „ідея „Відродження“ в дійсності може відродити (не може, але мусить! прим. склад.) й піднести під кожним оглядом нашу (підчеркнення Ред.) суспільність і т. д. Одначе уважаю недоцільним... а навіть шкідливим під кожним оглядом, а найбільше під оглядом церковним і релігійним (підчер. Ред.) на терені тут. Апост. Адміністрації“.

Чи Українське Протиялькогольне Товариство „Відродження“ у Львові протягом свого довголітнього протиялькогольного й протинікотинного руху йшло в парі з Церквою та несло здорові, цілющі ліки в боротьбі з народнім нещастям, яким саме є алкоголь і шпиритая — про це вказують сотки кружків по селах на всіх Українських Землях. Перед у тій праці вело, веде та буде вести українське священство, що проповідувало, проповідує і завсе буде голосити і поширювати тверезість.

Шойно Апост. Адміністратор, о. др. Василь Масьцюх відкрив цю тайну та вважає відродженецький рух на Лемківщині „навіть шкідливим під кожним оглядом, а найбільше під оглядом церковним і релігійним“...

Навпаки цілий культурний світ знає, що першим визначним українським протиялькогольним діячем був перемиський єпископ Прсв. Михаїло Левицький, митрополит львівський і кардинал (ур. 1774 — помер 1858 р.) І ось 1844. року видає він обіжник до всіх українських парохів у краю, в якому звертає увагу на страшне поширення п'янства посеред нашого народу та взиває їх до поширювання тверезости й закладання братств тверезости при церквах. Кардинал М. Левицький мав велике значення в тодішнього австрійського уряду й тому Краєва Президія (пізніше намісництво) наказала всім повітовим державним урядникам піддержувати священників в їхній діяльності проти п'янства. Наслідком цього обіжника священники починають з жаром проповідувати тверезість. Народ опам'ятується, скрізь засновуються братства тверезости, коршми пустіють..

Такий наглядний вислід тодішньої діяльності нашого українського священства проти п'янства вже по одному році, налякав дідичів, власників горілень; вони оскаржили українське священство перед урядом, що воно тим способом працює на шкоду держави й під їх напором Краєва Президія наказує Консисторії, щоб священники „не силували“ людей до тверезости та заборонила засновувати братства тверезости. Рівночасно з тим військова генеральна команда заборонює воякам належати до згаданих братств.

Доходило до цього, що в 70-тих і 80-тих роках минулого століття, в багатьох околицях нашого краю робітникам виплачувано заробіток не грішми, але горілкою й тютюном, та це розуміється, ще більше причинилося до поширення п'янства.

Одначе тоді було вже багато освічених українців, що добре розуміли, яким нещастям, моральним і матеріальним, для нашого народу є п'янство та думали над тим, як бороти-

ся з тим лихом. Їхнім провідником став львівський митрополит Йосиф Сембратович, родом з Лемківщини. Починається організована боротьба з п'янством. Митрополит Сембратович видає два послання „про достоїнство чоловіка“ та „про братства тверезости“.

Зазив цього великого праведника й громадянина викликав могутній зрив проти п'янства. Апостолами тверезости стають отці: Василь Залозицький, Йосиф Кобринський, Ілля Мардирович, Йосиф Могильницький, Скоробогатий, Антін Струтинський та Антін Бескид, довголітній парох і декан на Лемківщині. Вони улажували місії, закладали братства тверезости не лише в своїх парохіях, але й в сусідних околицях по краю. о. Антін Бескид дбав, щоб лемківська еміграція виїздила до Америки з відродженецьким духом та заоканом єдналася в братствах тверезости, що її держали подаль чужих ворожих чинників та перед денационалізацією.

Товариство „Просвіта“ у Львові видає багато освідомляючих книжок, взиваючих до боротьби з налогом п'янством. Та незвичайно гарний успіх цієї праці знову затривожив шинкарів і власників горілень та знову почалася нагілка на український відродженецький рух.

Невжеж сьогодні мало би повторюватися проголошування всього того, що веде Лемківщину до кращого завтра?

Читаємо „Відродження“ та віри не даємо, що ідеї „Відродження“, уважає Апостольський Адміністратор недоцільними, а навіть шкідливими найбільше під оглядом церковним і релігійним.

Чи під оглядом релігійним і церковним ідеї „Відродження“ шкідливі (!) не беремося розв'язувати, хай цим займуться фахові богослови — на нашу думку — це теревені.

Знову про Т-во ім. Михаїла Качковського та його діяльність і „девізу“ — багато, пребагато розписується криничанський „Лемко“; також всі знаємо, які того наслідки хочби в Тиляві, у Сквіртнім, в Липівці та в других селах на Лемківщині.

В кожному разі історія нашого Народу не забуде цих пропам'ятних слів...

Навіть хінці, яких витроюють англійські розбишаки оп'юмами та другими наркотиками не втяли би такої містерної штуки; ой не „термін — не термін“ грає тут ролю, бо лемко від походження світа українця, тут скривається під „терміном“ інша, глибша причина.

Одначе не нам дана власть судити! — ще раз кажемо.

Хай історія судить, вона справедлива; знову ми звичайнісенькі люди-смертельники.

Розвиток української письменницької мови

Були часи, коли західна Європа послуговувалася в письмі латинською мовою. Тоді слов'яни східного обряду вживали в письмі старослов'янської церковної мови, такої, якою відправляють в церквах. Для народу така старослов'янська та ще більше латинська мова не була зрозуміла. Нарід по селах і по містах говорив своєю живою національною мовою. Як знаємо з давніх слов'ян повстало кілька націй (українці, москалі, поляки, білорусини, чехи, словаки, серби, хорвати, словінці і болгари).

Пізніший розвій культури і цивілізації вимагав цього, щоб до письма ввести мову зрозумілу для найширшого громадянства, отже і для міщан і селян. Головно йшло про те, щоб народові викладати зрозумілою мовою Божу Науку, бо різні фалшиві учителі мильно толкували св. Письмо і з цього повставали ересі. Відтак між вченими зросло велике зацікавлення життям народу (міщан і селян) його віруваннями, оповіданнями, піснями, ношою, звичаями. Цим всім почали письменники захоплюватися і про те все писати, однак вже не латинною чи старослов'янською богослужбовою мовою, лише живою народною, національною.

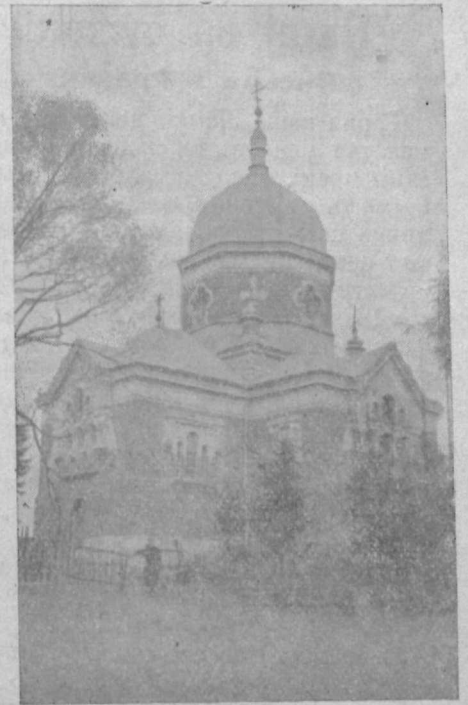
Українці довгі віки писали книжки старослов'янською мовою. Такою мовою написана „Руська Правда“ (збірник законів) Ярослава Мудрого, „Слово о полку Ігоревім“ — прекрасна історична поема, що описує геройський похід київського князя Ігоря на половців, літопись „Нестора“, „Історія Русов“, в якій описана козаччина і т. д. аж до р. 1798. Цього пропам'ятного року, перший раз в українській історії, український письменник **Іван Котляревський** в Полтавіщині у Східній Україні написав віршом поему „Енеїда“ живою народною українською мовою, такою, якою говорить нарід по селах коло Полтави, Харкова, Києва, Камінця Подільського, Тернополя, Луцька, Львова, Черновець, Перемишля і т. д. Ця книжка дуже сподобалася українцям. Її вміть розхопили і читали з великим запалом. Через те Котляревський став першим українським письменником, який почав писати живою народною мовою. Котляревський такою ж мовою написав ще „**Наталку Полтавку**“ драму з народнього життя. Його слідами пішли відтак інші українські письменники у Східній Придніпрянській Україні, а саме: Гр. Квітка Основ'яненко, Артемівський Гулак, Панько Куліш, **Тарас Шевченко** і мн. ін. Так було у Придніпрянській Україні. У нас в Галичині і на Буковині ще

довгий час по тім писали тою церковною мовою, аж до р. 1835. Цього року перший в Галичині почав писати живою народною мовою за прикладом братів у Придніпрянській Україні **Маркіян Шашкевич**. Як кожна, так і ця новість наробила в Галичині чимало шуму. М. Шашкевича за його смілий виступ викинули з духовної семінарії у Львові. Теж відрікся його батько. Шашкевич теж перший почав, як кандидат на священника, проповідувати в церкві Слово Боже в українській народній живій мові, бо дотепер проповіді говорили, або староцерковно-слов'янською мовою, або навіть по польськи. Незабутній Шашкевич перший вказав священникам правильний шлях. Пробоевий твір М. Шашкевича в народній українській мові зоветься „**Дністрова Русалка**“.

В 25 літ пізніше зачав писати живою народною українською мовою на Буковині поет **Юрій Федькович**.

Котляревський, Шашкевич і Федькович це перші українські фронтовики, що занекали мертву книжку церковно-слов'янську мову, а ввели до нашої літератури українську живу народну мову. Інші нації теж мають таких як ми творців національної письменницької мови. Творцем німецької письменницької мови є Мартин Лютер. У чехів перший писав народною мовою Іван Гус, у поляків — Микола Рей з Нагловіц.

Українська письменницька мова, як і мови всіх інших націй, постійно розвивається і улягає малим змінам відповідно до вимог і умовин життя. Коли порівнаємо мову, якою писані книжки тому 50, або 100 літ, то завважимо деяку різницю. Немає ради — мова багатіє, росте, удоконалюється! Головно великим змінам улягла письменницька мова в нас в Галичині, у наших письменників після світової війни. Сталося це тому, що по розвалі Австрії та зникненню австрійських і російських передвоєнних кордонів, Галичани з Наддніпрянцями сильно вимішалися, спільно будували власну українську державу й те безпосереднє зіткнення обох частин цього самого народу дуже відбилося на письменстві. Мова галичан ще більше наблизилася до мови наддніпрянців. І коли котрийсь старший чоловік дивується, що перше не писали в Галичині таких слів як: цей, ця, це, не було двоєння: —ття, —нвя, —лля, (пр. життя, читання, зілля), а також мягчення пр. руський, український і т. д. то це все, не є ніяка видумка, тільки так говорить нарід по селах у Придніпрянській Україні, а в нас щойно недавно почали всі так писати, бо така є правда

Величава церква св. Івана Золотоустого в селі Поляни в Дуклянінці.

чиста українська мова, а ми мусимо берегти чистоти рідної мови.

Також змінялася наша правопись. Наші діди і прадіди писали етимологією т. є всілякі йорчики, яті і твердий знак. Відтак поступ у культурі показав, що можна без неконечно потрібного обійтися та суть річи остане незмінена. І між слов'янами, що мають однакове письмо, **перші** українці ввели фонетику по думці: як чую, так пишу! Сьогодні за українцями пішли майже всі слов'яни і ввели в себе фонетику, яку завели українці коло Києва, а щойно пізніше ввели і в Галичині. При етимології було щось три „і“ й два „и“ і в школі було дуже трудно навчити, де котре писати. Сьогодні у фонетиці є лише одно „і“ й одно „и“ тож кожний тепер пише так, як чує.

Багато було в нашому народі противників нинішньої письменницької мови і фонетики. Та коли переконалися, що це нешкідливе, самі почали так писати. Найзавзятішими такими противниками були наші москвофіли, або „русскі“. Вони твердили, що коли українці не будуть писати „ъ“, „ы“, то спольщаться і т. ін. А сьогодні бачимо, що й ті „тверді русини“ прийняли фонетику.

Українська Нація мусить мати одну письменницьку мову, по думці: **одна нація, одна спільна мова**. Тому ми повинні пильно розчитуватися в українських книжках, часописах і журналах, щоб добре засвоїти собі цю письменницьку мову. Також повинні ми по змозі студювати місячник „Рідна Мова“, що його редагує проф. др. Іван Огієнко. „Рідна Мова“ в цілості присвячена питанням розвою української письменницької мови. **Пека.**

Наші на чужині

Письмо з Франції

Гарна наша Лемківщина, але немає тут упертої та свідомої організації праці. Наша лемківська земля кормить чужинців, але так якось дивно світ побудований, що власник тієї землі не має як жити і мусить шукати заробітку на чужині.. Тож і я Іван Гойсан, українець лемко, член читальні „Просвіта“ в Карликові (Команеччина) перебуваю вже 7. місяць у Франції, щоб дещо заробити. Нас використовують власники фабрик, обнижують нам платню з праці. Знають, що на наше місце придуть сотки робітників, які з браку праці будуть робити за марний гріш. Працюємо від ранку до ночі. Часто 18 годин на добу — та платня — пожалься Боже!

Найгірше, що всі чужі, не почувте рідного слова, одначе ніхто не пійме, якою радістю палає мое серце від хвилини, коли передпатив я собі наш найкращий часопис „Наш Лемко“, що має усіх братів лемків, допомагає нам у борні за наше існування, веде нас простою дорогою для добра цілої Лемківщини. Кличу всіх братів лемків — де б ви не були, не слухайте нікого та беріть, подавайте з рук до рук, з хати до хати поширюйте нашу любов газетку „Нашого Лемка“, бо такого часопису не мала ще наша Лемківщина. Не забувайте теж ніколи, що нашою остоею була та буде наша „Просвіта“. З лемківським привітом **Іван Гойсан.**

Трагедія України

Зійшлись обое на багнетах:
Старий старий і молодий.
В одного: Сину!—з-під кашкета..
В другого — Батьку, одійди!..
Зійшлись і стали на хвилину,
Схрестили погляди на мить, —
Кашкет мовчить і жде на сина,
А син осикою тремтить..
На перекошені обличчя —
Не біль, не втома — дикий сказ:
— Хоч би вже швидше —
Хоч би швидше!..
Хоч би зараз!..
І довго ждали два багнети
(В очах кривавий перелив),
Та хтось іззаду з кулемета
Обох скошив..

Дмитро Фальківський.

(Видатний український поет, розстріляний в грудні 1934. р. у Києві з вироку большевицького суду ніби за контрреволюцію—передрук з „Нашої Культури“. Кн. 2. За травень 1935. р.).

Пишіть дописи про життя і рух у Вашої селі!

Ще не вмерла Україна.

(Величаво)

М. Вербицький,
П. Чубицький, С. Данзлович

Подаємо ноти Національного Гімну. Кожний, що знає ноти, радо Вам переспіває, бо кожний свідомий українець повинен знати і правильно співати Український Національний Гімн.

Жидівський рабін

Перед роком мене завізвали до війська на „цвѣчення“. Поздоровився зо жінкою і діточками, взяв свій клунок, тай пішов на стацію. Переїхав кілька стацій, аж на одній чую великий гамір. Виглядаю через вікно і бачу, аж чорно від жидів. Великий рух, всі вони відпроваджують рабіна до потягу. Кожний хотів би бодай дотиснутись до него, та вже як котрому вдалось діткнути одежі рабіна, то здавалось, що такому до щастя вже більше нічо не бракувало. Деякі навіть їхали ще кілька стацій з рабіном — бо так його шанували і любили. Так видите роблять жиди-нехристи зі своїм духовним. Сів я на лаву, та зараз мені пригадалось, як на Лемківщині „шанують“ наших духовних — священників, і стало мені так прикро і жаль, що я аж сам себе соромився. До мого села приходить даром кілька газет криницького „Лемка“, в яким, як самі знаєте — малювали на сміх наших священників і єпископа, а що писали і пишуть ще нераз про священників, що встидно і лячно сказати. І хто пише? Саші свої на своїх священників. Думаю собі, поганий то дуже той птах, що на своє гніздо плює. А навіть наш єгомость мені повідали, що між тими, що в „Лемку“ пишуть є і такі, що мають навіть в своїй родині священників. Та мусите знати, що крім „Лемка“ є ще другі газети чудернацького православія і різні книжки сектарів, яких ми називаємо баштарамі, і всі вони разом ідуть проти наших священників, тих наших добрих і сердечних провідників в тих тяжких наших часах.

Як би так у нас на Лемківщині

не освідомлював нас і не остерігав „Наш Лемко“ і „Народня Справа“, і та всі пішли за криницьким „Лемком“ і подібними йому „братами“, то в нас зі священниками нашими і з народом нашим стало бсяке таке, як тепер є в Росії, або ще гірший фрас.

І коли тепер нераз в неділю по-полудни всьо то розважу, і рівночасно пригадаю собі тих жидів, що працювали свого рабіна, як я їхав на військові вправи, то я з цілою душою завидую жидам і їх рабінови, та жалує і співчуваю з нашими священниками, які мають таких „овечок“, які приносять ганьбу всему народові — бо плюють на своє гніздо, з якого вийшли.

Господар-Лемко.

За нищення садів

Часті шкоди в городах і садах на селі спричинили, що м-ство внутр. справ видало в цій справі обіжник до адміністраційної влади, в якому поручає виступати проти нищителів чужої власности. У випадках нищення дерев або овочевих шкілок виступатимуть проти шкідників на основі уст. 54 і 55 закону про проступки. Уст. 54. § 1 каже: Хто ушкоджує чужий город, сад або цвітник, овочеве дереро, овочевий куш або придорожнє дерево, підлягає карі арешту до трьох місяців або гривні 3 000 зол. § 2.

Справді, коли поглянемо по лемківських садах, аж лячно робиться! В деяких сторонах господарі давно перестали садити овочеві дерева, бо все їх зле вихована молодіж вилонювала. Такого не встережеш, тому треба малі діти навчати шанувати свої дерева та людську працю і розводити скрізь городництво та садівництво.

Лемківська шкільна дітвора в селі Гирова коло Дуклі.

Які лічнічі рослини збирати?

Подаємо деякі роди лічних ро- стин, які виплачується збирати, бо це дає гарний дохід. В горах біда, використовуймо кожну „хопту“, в її скриваються гроші.

Чи не можна заснувати в селі кооперативну спілку, котра зби- рала би, сушила, находила місце збу- ту на різні дикі лічнічі рослини та в цей спосіб добиватися заробітку? Це таке легке; скільки молоді про- циндрює даром час та збиткує? Тут крім доходу, привикати буде дити- на змалку до праці—збирання рослин легка та приємна робота. Діти нав- чаться зараня використовувати кож- ну дрібну річ, скористають при цьому багато, бо пізнають корисну, чесну, громадну працю. Теж і батьки бу- дуть мати вільнішу голову та вдо- волення, що їх дитина не пустує та не навикає до злого.

Варто збирати цвіт та цілі биляки.

Центурія: (Золототисячник, Сер- душник). Дволітне зілля до 50 см. високе росте на горбах, сіножатях, лісових полянах, при стежках і ви- гонах. Цвите дрібним рожевим цві- том від червня до серпня і тоді збирати цілу рослину, зжинаючи не високо над землею та сушити в ті- ни. Микати з корінням не треба, бо такий товар не легко продати, а позатим рослина в даному місці мо- же цілком вигинути. Сухе зілля тре- ба повязати в малі жмути.

Кропива: (Жалива, Пекуча кро- пива, Покрива) висока до 150 см., росте тревало як звичайний бурян при дорогах, під плотами, в лісах, зарісниках, гаях. Пізнати її можна по діткненню навіть у ночі. Збирати листя найдалше до кінця серпня і сушити в тіни. Його потрібно де- сятки вагонів.

Копитень: (копитник) росте в тінистих лісах і зарісниках. Має листя шкіристе, форми копита ма- лого лошати. В серпні треба зби- рати само коріння без листя, котре в тому часі вже чорніє при сушенню і тратить вартість цілком. Суха ро- слина має запах камфори і ділає трійливо.

Дика рожа: (Свербивус, Шіпа- рина), куц 1—3 м. високий, дуже звичайним на горбах, степах, в за- рісниках. Біло ціле вбране клино- ватими колючками. Овочі червоні дозрівають у серпні і жовтні. Зрілі овочі розколоти поздовж на двоє витрусити насіння, а лупину сушити в мірній температурі, щоб задер- жала рожеву краску. Витрушене на- сіння рівнож засушити.

Суниця: (суничняк, (ягоди) зем- лянка, позьомка). Росте в лісах, га- ях, зарісниках. Цвите біло в травні і червні. Її червоні смачні і пахучі ягоди знані кожному. Для лічництва потрібне молоде листя без хвостиків у десятках тисяч кг. Також ово- чів суниць у сухому стані потрібно в дуже великій кількості. Не мен- ше потрібно коріння суниці в сухо- му стані.

Липа — дрібнолиста і широко- листа. Загально знане дерево 15—30 м. високе. Широколиста цвите в другій половині червня, дрібнолиста в липні і з початком серпня. Зби- рати розвинений цвіт ураз з цвіт'ям прилистком окремо одної й окремо другої та сушити в тіни в продув- ному місці. Цвіт дрібнолистої липи має більший попит і лучшу ціну. Сухий цвіт повинен задержати силь- ний аромат і що змога зелену крас- ку, але мусить бути повно розцви- лий. Потрібно десятки вагонів річно...

Шувар: (Аір, Лепеха, Татарак) росте громадно по берегах рік, по- токів та озер. Має листя подібне до листя ірисів від землі червоне, ним мають хати на Зелені Свята. Збирати коріння, коли низький стан води, обмити і добре засушити. Найбільше потрібно коріння чище- ного від верхньої скорупи і добре засушеного. Приймається також ко- ріння нечищене одначе лише біле внутрі, бо почорніле не має цілком вартости.

Полевий мак: (Здрячий мак, Хруставець, Тріскавець). Одноліт- ний, до 30 см. високий, росте на управних ріллях. головно в збіжу, місцями дуже громадно. Цвите чер- воним цвітом від травня часом до вересня. В часі, коли цвите, збирати платки цвіту, а до сушення розпо- стирати тонкими верстами в тіни. Гарно висушеного цвіту можна про- дати тисячі кільограмів.

Допис з Лосього

повіт Новий Санч.

Свого часу розширилося по Лем- ківщині, немов пошесть, ставлення талергофських хрестів. В деяких селах ставили лише для тих, що згинули в Талергофі, хоч і деякі згинули в інших місцях у світовій війні. Ми Лосьяне відповіли їм на це будовою хреста в честь поляглих у світовій війні та у визвольних зма- ганнях. Посвячення цього хреста, здвигненого спільними силами, від- булося в дні 21. XI. 1934. р. в хра- мовий празник св. Михайла. За У- країну помер з нашого села Йосиф Гамбаль, учитель, родом з нашого села, яко сотник на Великій Украї- ні; у світовій війні 12 наших бра- тів як апостолів. Талергофське пе- кло минуло наше село, але коли з нас хто згинув би в Талергофі, ми теж його згадали би. На посвяченню було чотирох священників та п. се- наторка Олена Кисілевська, а та- кож сусідна інтелігенція та багато народу. Це свято закінчено спіль- ним обідом у Кобанього Льва, де при тій нагоді зібрано 14'35 зол. на Українських Інвалідів. Згадав хтось в „Нашому Лемку“ про часо- пис „Селянин“, але це за мало. От- же і ми Лосьяне хочемо дещо в цій справі сказати. На вступі зі щирого серця радимо „Селянинові“ не за- глядати в свідомі українські села, але нехай йде до криницького „Лем- ка“ і нехай разом подружаться та разом галайдають. Перед війною жив на Лемківщині дурний Амброз, про якого часто пише „Лемек“. Амброз все по світі мандрував та що йому знудилося самому, тому взяв собі за товаришку ще дурні- цю Тевдоску. Нехай отже за при- міром Амброза і Тевдоски подру- житься „Лемек“ зо „Селянином“ й добере собі компаня „Землю і Волю“ разом манджають по „руських“ Кри.

ницях і тим подібних „здроях“, а тоді разом ще краще будуть пускати різні дурмани. Та може стрінуть кого по дорозі, або дістануть які потаргані черевики, або нагавиці, але від нашого села вара!

Посянин.

Як проживають наші брати в Ясельщині

Наше село **Фолюш** лежить у ясельському повіті, недалко від містечка Жмигорода. У селі знаходиться власний склеп, який самі господарі заложили без чужої поради та помочи, що добре розвивається. Також побудували в селі перед чотирма роками нову муровану школу, першу в нашому селі. Нарід у селі бідний, бо мало має орного поля, хоч і це планне, бо каменисте. Щоб заробити „деякий грайцар“, возять дерево до Ясла, та продають за півдармо, деякі заробіткують трохи з каміння. Виробляють жорняні камені (млинці) та дурбаки, себто оселки—камені до гострення коси, що ними запхали цілі міста на Лемківщині та немає на них відповідної ціни.

Наша шкільна молодь поробила собі в зимі лещата (з поль. нарти) та дуже справно їздить на них; багато краще як міські панки, що тут на „вищечки“ приїздить.

Перед кількома роками купило рибачьке товариство з Ясла у нас площу під лісом і заложило так зв. „виленгарню“, де в ставах розмножують з ікри пстругів. Хочуть ще тепер докупити другу площу коло „рибарні“ на літні доми, де приїздили би на свіжий воздух.

Краще було би, щоб громада сама вибудувала такий дім для літників і заложила й собі рибні ставки, бо це принесе більші користи для села як одноразова продаж; гроші є—та розійдуться—а літнице і ставок все останеться в селі! Не варто сьогодні позбуватися своєї землі. Де її купите опісля?

Наші господарі передплачують „**Нашого Лемка**“, який всім подобається, бо гарно про все пише та не шкалює нікого, ані не висміває духовенство, як це чинить зараза криничанська, що приходиться задармо до села, бо люди не мали би чим—вибачайте та догадайтеся і бритви витирати! Наш брат Захар Рак, який живе в Америці, поширює там „**Нашого Лемка**“ і до нашого села замовив перший своєму швагрові та вуйкові теж „**Нашого Лемка**“. За це ми йому дуже вдячні, та мило його згадуємо, що хоч живе аж у Америці, однак пам'ятає про нас і дбає про поширення освіти. За це йому честь. Ми дуже раді були би, щоб і другі наші брати наслідували, цей шляхотний почин **Читач.**

Жіноча сторінка

Як доглядати наші діти

Кожна жінка, яка виходить заміж, повинна знати дещо про виховання малих дітей. Дитина, це наша майбутність, наша надія та осолода нашої старости. Вигодувати та виплекати дитину, це не все одно, що виховати.

Однак не багато жінок знає відповідно плекати, опікуватися малою дитиною. Першою та головною вимогою малої дитини — це взірцева чистота. Як ростина в садку вяне без сонця, так мала дитина нидіє в нечистоті, плаче, докучає матері, не дає спати по ночах. Та, мати замість чистесенько вистелити дитині, вимити йому головоньку, підсипати руки та ніжки чистим, в аптиці купленим порошком пудром, накрити чистим переполіканим накриттям—вцитькує дитину груддю, або купчими ссавками, не питаючи, чи воно голодне, чи ні; підкине якнебудь у колиці солому, прикине чорною від бруду веретою, колише, кидає дитиною з бока на бік по колиці, щоб скорше возбудитися того тягару та піти до другої—важнішої праці.

Еге-ж таке бачите по селах. Не маю—каже—часу, бо робота у полі жде; або треба піти до сусідки та годинами вистоюючи з кумою! на-бесідуватися!

Дитячі пеленки не вільно сушити, лише треба виполокати в гарячій воді, випрати милом і щойно тоді висушити на сонці.

Також дуже нерозумно ставити дитину завчасу на ніжки, бо не знаємо, чи вона має вже силу стояти.

Змалку треба привичаювати малі діти до порядку, не дозволяти дітям денєбудь робити нечистоту; на це є посудини, набути можна в місті. Не буде дитина перестуджуватися в зимі, або мокнути на дощі. Пам'ятайте, що чиста дитина буде великою пільгою своїй рідні.

Не вийде теж на здоров'я дітям шматка напхана цукром, бо вона ладе на долівку, назбирає тьму заразків—бакцилів та в цей спосіб переносить у здоровий організм дитини, викликаючи різні слабости та недомогання.

Однак найгіршим нещастям для селянських діточок є несвідомість та якась дивна сила—страх родичів, щоб не мити до року дитячої голови. Цю нерозважну звичку треба якнайскорше занехати та навпаки купаючи малі діти, вимивати їхні голови, чистою водою сполікуючи, витирати чистим полотенцем яму устну, вуха: треба рівнож стригти волоски та дбати про чистоту дитячих рук і нігтів. Цей пересуд, що може заломатися тим'я у дитини теж треба скасувати, бо як зважає мати

на дитину, нічо злого її не стається.

Як дитина починає ходити, треба її розумно кормити, подавати легку їду, щоб дитячий організм одержував усі складники, що йому потрібні до росту та до розвитку.

Часто доводиться бачити таке, що дитина (хлопець або дівчинка) вже добре бігає, вже говорить, але мати все ще подає йому свою грудь, хоч часом має і меншу дитину. Це вже насправду вмисне убійство, бо діти по 8-ох місяцях треба відлучити від грудей, цим робиться кривду малій дитині та сама мати непотрібно виснажує себе.

Якщо дійсно має стати дитина підпорою батьків—геть мусять піти і щезнути з хати різні вірування, зашіптування, ради і поради різних повитух та крайзбабок — чистота і сонце—це найкращий дорадник; у парі з ним — в здоровому тілі, здорова душа.

А здорова душа є найкращою за-порукою майбутности Українського Народу.

(Іванка)

—o—

Що це таке Дитячі Садки?

Мабуть уже кожний свідомий чоловік знає, що це таке Дитячий Садок. Та щєраз пояснимо це тут, щоб і ті знали, що про таке ще не чули.

Розумні люди, вчителі й взагалі виховники (педагогі), бачили з давен-давна, як бідує кожна мати, що має дрібні діти, а мусить багато працювати. Є такі вбогі матері, що мусять важкою працею заробляти на хліб, бо заробіток чоловіка не вистарчає. Або є вдови з малими дітьми, цим ще гірше приходиться жити. З ким же лишиться мати дрібних дітей дома, коли мусить іти на роботу, нераз на цілий день, далеко від хати? В місті йде робітниця до далекої фабрики, а на селі вибирається господиня раненько в поле. Ще коли є старші діти, то лекше. Але й вони можуть бути дома лише літом, під час вакацій. А в інший час хіба би занедбали школу. Зрештою і на школярів лишати хату небезпечно. Бо це не є ніяка опіка ні хаті, ні малим дітям. Отже люди подумали, що варто б допомогти матерям і створити таку установу, де вони могли би лишати свої діти на цілий день під опіку якійсь добрій старшій особі, а самі без журби могли би йти до роботи. І от вдумали Дитячі Садки і Захоронки. Це власне і є ті місця, де діти остають на день без мамів під чужою опікою. В містах такі Захоронки мають звичайно свої окремі доми або винаймені частини домів. І по містах ці

Захоронки є отворені цілий рік, без перерви, бо там матері завжди мусять працювати поза домом. А в селі така установка міститься звичайно в читальні або також у якійсь виаймленій хаті й триває лише через весну й літо. А зветься вона гарно „Дитячий Садок“. Бо діти це справді наче маленькі квіти і деревця, що разом зібрані творять ніби такий живий садок,—а зрештою назва влучна й тому, що ті діти, які ходять до того Садка, тільки в дощ—слоту перебувають у хаті, а в погоду цілий день перебувають десь у садку, на свіжому воздуху.

До такої Захоронки і Садків приводять дітей матері або старші діти раненько, а приходять по них аж понад вечір і забирають додому. В міських захоронках родичі звичайно дають дітям рано тільки снідання, а друге снідання, обід і підвечірок мають діти в Захоронці, де є й своя кухня. За те родичі складають місячно малу оплату, по кілька, звичайно по 5 до 10 злотих місячно. В сільських Дитячих Садках матері звичайно дають дітям снірання, а крім того до Садка приносять молока й муки, чи трохи крупів, хліба й інших харчів. Буває й так, що кожній матері визначають, що має дати за місяць або за ціле літо в харчах, або що доплатити. А варить дітям їсти або окремо винаймлена господиня, або й так буває, що кожна мати по черзі є один день господинею в Садку.

Яка користь з Дитячих Садків?

Користь велика. Передусім матері мають цілий день розв'язані руки, бо до Садка можуть належати всі діти в передшкільнім віці, що вже говорять, отже звичайно від трьох літ. Лише немовлятка сюди ще не можуть належати. Мама йдуть до роботи в поле без обави, що дома діти поб'ються або підпалять хату або накоять інше нещастя.

Велика користь також і дітям. Садок веде звичайно молода вчителька, що має ще спеціальну науку вести такі садки й любить бавитися з літьми. Вона бавиться з ними так, що видумує щораз нові забави й ігри, то говорить їм казки, то вчить їх говорити гарні віршички і співати гарних пісень. Звичайно, при кінці літа, коли вже закінчується Садок, діти дають свій попис і запрошують на нього всіх родичів. Це дуже приємно, дивитися мамі, як її дитина за кілька місяців вивчилася всякої гарної всячини, а не збитків на вулиці. Нераз і не пізнає своєї дитини, що то ходила завжди замурзана і була вперта та негречна, а враз полюбила чистоту, вміє вклонитися, заговорити і є послушна. Розуміється, що такий дитині потім і наука в школі йде краще і більшу охоту до науки має.

Цю велику користь з Дитячих Садків пізнали інші народи вже давно, бо в німців або в чехів такі Садки були вже давно перед війною, а в нас може два-три перед самою війною. Та по війні засновуються такі садки вже й по наших селах і то щораз густіше. Завжди осінню бачимо в газетах багато дописів про Дитячі Садки і їх пописи та оглядаємо фотографії діточок з їх учительською й родичами.

Однак мусимо довести до того, щоб такий Дитячий Садок був у кожному селі. На весні власне час його заснувати. Весняні роботи найпильніші, тож багато полекшите собі, коли дасте дітей до Садка. І вам і дітям буде лекше, бо дітям найліпше в товаристві дітей під опікою доброї учительки-опікунки.

В котрім селі ще не було ніраз Дитячого Садка і ніхто не знає, як до того взятися, там треба, щоб хтось написав до „Рідної Школи“, Львів, вул. Словацького 14,— і долучив значок на відповідь, а за раз дістане до ладну пораду, як і що робити, щоб заснувати Садок. „Рідна Школа“ пришле також учительку, якої вимоги дуже скромні, так, що родичі дітей зможуть дуже легко її утримати.

Подумайте, свідомі родичі, над тим і постарайтеся, щоб у вашім селі був ще цього року Дитячий Садок. Це буде Вам велика полекша, а Вашим дітям велика втіха і користь. А кошти маленькі, такі, що просто шкода говорити. От, кілька злотих за цілу весну й літо. (Ю)

—0—

КУПУЙ Е цукорки й помадки „Фортуни Нової“

Крамниця—Львів, Руська 20.

чуживаю тільки
пасту
Ельбана.

**ВИРІВНАЙТЕ
ЗАРАЗ ПЕРЕДПЛАТУ!**

Чудотворна ікона Покр. Пресвятої Богоматері в церкві села Гирова з б. 1870, відновленій 1927.

Повідомлення

Архієпархіяльна Рада Католицької Акції Української Молоді, подає до відома, що в часі від 9. до 29. липня 1935. року на **Соколі біля Галича** відбудеться Мужеський Табор К. А. У. М.

Письменні зголошення до табору слід надсилати на адресу: **Роман Даннлевич, Львів, Петра Скарги 5.**

Добре буде, як Українське Духовенство начне засновувати кружки Католицької Української Молоді на Лемківщині, щоб захоронити українське село перед комуною, шпиррайкою та перед другими модними термінами і кропками.

»ДОКУМЕНТ«

Войтек Шкварок вибрався далеко перед війною до Америки.

Жінка замість «шифарту» дала йому коров'ячий паспорт і поїхав (обов були панисьменні).

Прїїхав він до перту, аж тут переглядають вапери.

Войтек витягас ізза пазухи коров'ячий паспорт і тиць паниськам під носеєька.

Паниська приглянулася «паперам» і регочуться, мало не повмирають від смїху. Вкінці кажуть, що з таким «документом» не пустять його до Америки. —Мусите вертати домі.

—А яєний перун трафив би мою бабу! Та я, як верну домі, забю хоробу на смерть за тот шнас — злостився Войцех.

Паниськам аж роса виїшла на голови, таку мають втіху з Войткової десперації.

— Хлопе! — кажуть — як ти маш про се забивати свою бабице, гнбай на шифу її їд в чортову мату.

І так Войцех з коров'ячим паспортом до Америки дістався.

Проф. І. Филипчак

Віче в Сяноці в 980 р.

На майдані сяницькім, в пишнім княжійм строю, в лискучім шоломі на голові, з варязьким мечем при боці, станув на підвищеном місці князь Якун в оточенні і промовив до зібраних карпатів:

— Дорогі браття воеводи, тикуні, газди, змерди і ти народе червєнських городів! Настають тяжкі часи для нас. Кругом нас діються дивкі речі. В Чехії, до котрої ніби нас причисляють, неспокій. Князь наступає проти князя, настають межиусобиці! Поодинокі суперники між німцями. Німці намовили їх покинути словянський обряд, введенний в нас св. апостолами Кирилом і Методієм, а вводять насилу лагінську віру! Народ плаче, бо не розуміє, що до него говорять німці та римляни. З Моравії повиганяли словянських єпископів та священників, так само з Чех і Словакії. Ці люди нині без куска хліба, без даху над головою, тиняють по світі, много їх між нами, бо знають, що ми не змінимо за ніщо в світі словянського обряду, Єпископ Горазд ледви утік з життям до Болгарії і осів в монастирі св. Наума біля Охридського озера. Вигнані священники оповідають, що тепер чехи та моравці задумують і у нас завести римський обряд. Крім цього, грозить нам друга небезпека від північного заходу. Ви чули, добрі люденькове, що нарід ляхоцький відрікся перед 15 роками віри поганської, а прийняв святе Християнство, як і ми, від учеників св. Методія. Їхній князь Лешко, одружився з чеською княжною Дубравкою і за її впливом ширилася Христова віра в цілій Польщі і народ ляхцький цю святу віру дуже собі вполював і полюбив. Но по 12-ти роках (977) умерла Дубравка із нею пропало святе діло. Князь Мешко, чоловік слабого характеру, одружився вдруге з монахиною Адою, котру викрав з монастиря св. Лаврентія в Кольбе. Ада принудила його змінити словянський обряд на латинський, а по 3-ох роках її пановання вигнано з Польщі всіх єпископів і священників словянських, як Боговида і Теофана, в на їх місце настановили латинських та німецьких, бо так собі желав імператор німецький і папа римський, котрих підданцем рахується князь Лешко. Папа Йоан XIII. писав чеському князеві Болеславу II. письмо, в яким наказує йому в його катедрі відправляти словянське богослуження і наказує єпископам, щоби тих людей, які тримаються словянського богослуження, не висвячувати на священників, а самого Методія, назвав папа єретиком... (Дальше буде)

3 просвітно-культурного життя

У Вороблику корол. Кружок „Сільського Господаря“ успішно розвивається. За несповна 8 місяців від заложення до Кружка вписалося 120 платних членів. В грудні м. р. Ст. Вархоляк зреорганізував новий аматорський гурток, який відтак під його проводом відіграв з новодженням „Борці за мрію“ Тогобочного. Хоч були великі перешкоди в звязку з відмовленням салі Народного Дому (котрий до речі наші батьки будували та маленька горстка „єдинонеделімцоф“ при піддержці властей імущих, неправно ним завідує), та аматори в винаятій салі громадської канцелярії збудували сцену і представлення відбулося з надсподіваним успіхом. Тепер Аматорський Гурток підготовляє виставу „Святання на Гончарівці“.

В програмі вороблицького життя було й трохи „розмаїтосьці“, особливо по наданні до нашої парохії нового пароха, в особі о. кан. Полянського, котрий до речі мешкає в Риманові—Здрою.

Якийсь передпотоповий „мудрагель“ пустив качку, наче на о. кан. П. хтось організує „замах“ в часі Великодніх Свят та з того вийшла така халепа, що через цілі свята довкола церкви „вартувала“ поліція. Кінець кінців поліція нікого не арештувала безпідставно, лише наказано заховати один святий образ під ключ, щоби його українські дівчата не носили в часі святочних процесій. Такого ще не було від початку існування Вороблика. Та це вказало всім, які ще до Великодня держалися при читальні Качковського, де правда, тому всі вони перейшли в ряди членів Кружка „Сільського Господаря“.

Для тих всіх освідомлених громадян, висловлюємо на цьому місці щире признання та братні привіти.

Кружок „Сільського Господаря“ уряджує відчити і реферати з ділянки економічно-господарсько-медичної, жаль тільки, що Філія „Сільського Господаря“ в Сяноці не подбала досі про сталого агронома, що повинна негайно вчинити. Натомість п. д-рові К. Цеплому з Риманова висловлюємо щире подяку за стале виголошування рефератів лікарсько-господарського змісту.

Наука в ліс не йде! Члени Кружка зложилися та спільно спровадили для Кружка кращу конюшину, породовину і т. п.

В селі відразу впадає в око великий поступ вперед, коло хат будують взірцеві обори, (де ще не було) та гноївка вже не стікає по дорогах. Чого не доказали карі, того доказує наука і це найбільше бо-

лить деяких „передпотоповців“. Воробличани сильні духом і численністю та хоч деякі ще „старі“ стараються звести з простої дороги різними способами, одначе вже запізно. Свідомості не спините!

Наука і правда мусить все побідити. Добре було би, щоби усі Воробличани подали собі руки, залишили на боці політику та разом всі, гуртом пішли до відбудови цілого села. Невжеж ваша совість ще не пробудилася? Не бачите, що діється? Нам згоди у народі бракує.

Сусід

Передсвяточні подарунки

Цікаво, чи адміністраційна влада знає про це, що якісь пахолки розношували по лемківських селах ожелки та казали платити за них по 2 злоті від штуки. До кожного воєнного інваліда й до кожної вдови, що «фасує засілок», приходили та силою впихали образки «не даце — каже — тера два злоте, бєдє вас потєм 70. гр. дрозєй коштоваць — або одбьором вам рєнтєк».

Не було в пресі вісток, що ці всі, які одержують воєнні ренти, обовязані під загрозою втрати належної підмоги — набувати такі образи.

Звичайно такий інвалід — хоч одержує ще пару грошів, не може доробити на вдержання себе і своєї рідні, та різні несовісні опікуни видурюють з його безпідставно якусь «печатковє» — посвядченьовєс і т. п. драчки, тому відповідні чинники при староствах повинні провірити та взяти в опіку воєнних вдів, сиріт та інвалідів, не розкіші довела їх до калітства!

Кооператива
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

Львів, Церковна 2.

виробляє найкращої якості

Ц И К О Р І Ю „Луна“

підмінку кави „Пражінє“

СОЛОДОВУ КАВУ „Луна“

Всі купуємо тільки вироби
рідного промислу.

Жадайте всюди

тільки свої-рідні

паперці і тутки

„КАЛИНА“

ЦІННИК ОГолошень: За текстом, серед звич. оголошень: Ціла стор. 300 зол.; пів стор. — 150 зол.; чверть стор. — 75 зол.; одна осьма стор. — 40 зол.. Сторінка має 3 шпальти — за 1 мм. на 1-ну шпальту — 30 сот.. Оголошення в тексті — 45 сот. на 1 сторінці — 60 сот.. Дрібні оголошення за слово 10 сот..